

12. *Dubitatio secunda: an licentia injusta sufficiat.*—Secunda dubitari potest circa hanc licentiam, an necessarium sit esse justam, ut religiosus, qui virtute illius aliquid recipit, non peccet contra paupertatem. Et ratio dubii est, quia licentia injusta in materia voti videtur esse nulla, sicut dispensatio; ergo talis licentia non excusat proprietariam acceptionem. In contrarium autem est, quia non omnis licentia injusta est nulla, imo nec dispensatio in jure humano, ut alibi diximus. Neque hæc licentia videtur comparanda cum dispensatione in voto, quia revera hæc non est dispensatio (nec enim potest Prælati in votis essentialibus, et observatione eorum dispensare), sed est moralis quædam mutatio ex parte materiæ; nam res, quæ sine licentia Prælati accipitur ut propria, cum illa exiit hoc vitium. Hæc ergo licentia, seu mutatio materiæ, libera est ipsi Prælato, quantum est ex vi voti paupertatis subditi; ergo, licet ex alio capite sit injusta, valida est, atque adeo sufficiens ut religiosus ea utens non peccet contra paupertatem, quidquid sit de alio genere peccati.

13. In hoc dubio Navar., d. Comm. 2, de Regul., n. 21, refert Cardin. Alexand., dicentem licentiam tametsi injustam excusare a peccato proprietatis, licet non excuset ab omni peccato. Quod tenet aperte Turrecr., in d. cap. *Non dicatis*, citans Humbertum; tenet etiam D. Antou., 3 p., tit. 16; Graphis, 2 p. Decis., lib. 13, cap. 19, n. 30; Azor, tom. 1, Inst. moral., lib. 12, cap. 12, q. 4. Hi ergo, licet subditum in hoc casu excusent a vitio proprietatis, non tamen ab alio. Navarrus vero multa objicit contra hanc sententiam, ac tandem concludit, religiosum utentem tali licentia injusta, peccare peccatum proprietatis; addit tamen, quod si sit paratus ad reddendum communitati, seu resignandum talem rem, cum primum fuerit requisitus, licet tunc etiam sit proprietarius, nihilominus non incurrere pœnam proprietarii, id est, privationem ecclesiasticæ sepulturæ, quia solum imponitur contra proprietarium occultum, et nulla utentem facultate. Et de hac posteriori parte nulla est dubitatio. Priorem autem partem probat Navarrus, præter rationem in principio factam, quia religiosus, utens illa licentia, peccat, ut dicti auctores fatentur; et non alio genere peccati, nisi proprietatis; ergo. Probatur minor, tum quia non potest alia species peccati ibi assignari; tum etiam quia illud peccatum est contra votum paupertatis, non enim est

contra castitatem, ut per se patet; neque contra votum obedientiæ, quia illa licentia sufficit saltem, ut non sit contra voluntatem superioris; ergo contra paupertatem; ergo est peccatum proprietatis. Tum denique quia ille non peccat, nisi quod tenet proprium sine justa licentia, quæ non excusat; ergo est proprietarius. Et ideo hanc sententiam tuentur Navar., lib. 3 Rest., cap. 1, p. 3; Molina, tom. 2 de Just., disp. 276.

14. *Prima assertio, de licentia injusta ex parte petentis.*—Mihi in rigore prior sententia videtur verior, quamvis distinctione opus sit; variis enim modis potest licentia esse injusta: primo, ex parte petentis tantum, quia nimirum per vim, dolum aut fraudem, illam extorquet, et de hoc casu nulla est dubitatio; nam certum est talem licentiam nullam esse, quia vis et metus causant involuntarium; et idem est de dolo et fraude. Quapropter si licentia fuit subreptitia, et ex falsa causa, non reddet tutam conscientiam religiosi, et idem censeo, si taceantur circumstantiæ, quæ rationabiliter et probabiliter mutarent voluntatem superioris, ut talem licentiam non concederet, quia tunc etiam ignorantia illa sufficienter causat involuntarium. At vero si taceatur aliquid, quod fortasse difficiliorem redderet concessionem licentiæ, non tamen absolute eam impediret, quantum probabiliter judicari potest, id non obstat quominus licentia sufficiens sit, quia illud non pertinet ad substantiam, sed ad modum. Juxta hoc etiam cavendum est in licentia præsumpta, vel tacita, ne fundetur in aliqua ignorantia superioris; ut, verbi gratia, si proximus Prælati videat subditum aliquid recipere, et taceat, quia credit vel supponit habere facultatem Provincialis, quam revera non habet; tunc enim non excusabitur subditus utens illa taciturnitate superioris tanquam licentia præsumpta, quando probabiliter etiam credit suum proximum superiorem fundari in illa existimatione, quia hæc ipsa existimatio excludit voluntatem tacitam, et conjecturam ejus. Fieri autem potest ut non excludat præsumptam, et tunc non obstat; ut, si subditus probabiliter credat, superiorem proximum daturum esse talem facultatem, etiamsi non existimaret Provinciam illam dedisse, nolit autem ab illo petere, nec veritatem aperire propter verecundiam, vel alios respectus; tunc enim non erit proprietarius, licet sit imperfectus, vel inobediens.

15. *Secunda assertio, de licentia injusta ex*

parte materiæ.—*Objectio.*—*Solutio.*—Alio modo contingit licentiam esse injustam ex parte materiæ, ut, verbi gratia, si superior det licentiam ad furandum, et, quod proinde est, ad accipiendum aliquid ab eo qui non potest dare, in quo genere injustitiæ potest etiam esse varietas; nam aliquando potest esse datio, vel acceptio ita injusta, ut sit etiam nulla ex se, et secluso voto paupertatis; ut contingit in furto, et in omni acceptione ab eo, qui vel non est dominus, vel non potest dominium transferre; aliquando potest esse injusta, quamvis non invalida, quia, scilicet, fit ab eo qui potest donare, licet id faciat propter injustam vel turpem causam (sic enim nunc injustum accipimus pro iniquo); quando ergo licentia, licet iniqua, valida est, id est, sufficiens ut donatio vel acceptio teneat, etiam erit sufficiens ad excusandum religiosum a peccato proprietatis. Probatur, quia illa malitia est accidentaria, et extrinseca ad paupertatem; ut, verbi gratia, si religiosus accipiat aliquid pro suffragio, vel opere servili faciendo in die festo, vel per secularem negotiationem aliquid lucretur; in quibus casibus et similibus, facile est distinguere aliam malitiam a malitia proprietatis. Denique tunc religiosus non accipit aliquid nomine proprio, sed nomine sui superioris, et per relationem ad voluntatem ejus, licet alias sit iniquus, non est proprietarius. Unde ulterius addo, etiamsi licentia vel mandatum superioris sint prorsus invalida quoad translationem, seu acquisitionem domini, satis esse ad excusandum a proprietate, quamvis non excuset ab injustitia; ut, verbi gratia, si concedat superior libertatem accipiendi aliquid per furtum, vel per usuram, vel etiam præcipiat, subditus accipiendo non erit proprietarius, quamvis sit injustus, quia non agit contra votum, cum nihil accipiat proprio nomine, vel sine voluntate superioris. Sed contra: quia qui vovet paupertatem, primum omnium obligatur ad non accipiendum, nec habendum aliquid injuste; ergo in prædicto casu violatur votum paupertatis, quia quoad illam materiam obligatio est absoluta; sicut qui castitatem absolute vovet, primum omnium obligatur ad abstinentiam ab illicitis actibus; deinde vero etiam ab illis qui possunt esse liciti. Respondeo negando assumptum, nam votum paupertatis, ut sic, non est de non committenda injustitia, sed præcise de carentia proprii, et ideo si hæc carentia possit simul esse cum injustitia, illa injustitia non erit violatio voti

paupertatis. Ad quod confirmandum facere possunt, quæ de triplici paupertate tractat Navarr., Commen. 1 de Regul., n. 17 et sequentibus.

16. *Tertia assertio, de licentia injusta ex parte causæ.*—Ultimo, contingit licentiam esse injustam ex parte causæ, scilicet, quia datur sine necessitate, vel utilitate rationabili, vel sine aliquo alio justo titulo, in quo casu maxime loquuntur citati auctores, qui indifferenter etiam videntur loqui de licentia ad recipiendum, retinendum, vel expendendum. Sed fortasse non est æqualis ratio de omnibus, præsertim de actu consumendi rem, vel donandi extra religionem, vel etiam habendi peculium nimis superfluum; sed de his infra; nunc enim de sola receptione agimus, et in illa sine dubio sententia est verò Cardinalis, quia illa acceptio neque est invito, neque non volente superiore, sed dependenter ab ejus voluntate; ergo non est proprio nomine, sed alieno; ergo non est proprietaria. Patet consequentia ex dictis, quia sola malitia extrinseca, et per accidens conjuncta, non sufficit ad proprietatem. Præterea (ut respondeamus rationi dubitandi), quia superior dat licentiam ad recipiendum aliquid, non dispensat in voto paupertatis, sed solum constituit materiam in eo statu, in quo sit extra latitudinem voti paupertatis; ergo quamvis talis licentia detur sine justa causa, non propterea est nulla. Patet consequentia, quia dispensatio non est in aliquo jure divino, imo in nullo jure dispensatio est, et (si attente consideretur) solum consistit in fastu quodam, scilicet, in hoc quod superior vere et realiter velit subditum hoc recipere, non ex ignorantia aut errore, sed satis voluntarie; et ideo si facultas a tali voluntate procedat, hoc satis est ut sit valida quoad huic effectum non incurrendi proprietatem, quidquid sit de alia malitia.

17. Ad argumentum autem Navarri respondent alii auctores in eo statu intervenire ex parte superioris peccatum infidelis dispensatoris, ex parte vero subditi peccatum avaritiæ. Sed prior pars, si intelligatur de dispensatione in voto paupertatis, in rigore non est vera, ut dixi; intelligenda ergo est vel de imprudenti dispensatione in aliquo statuto religionis, vel in observantia ejus, quoad rigorem paupertatis, non quidem in carentia proprietatis (in hoc enim non dispensatur), sed in absoluta carentia talium rerum, etiam quoad tentionem, seu usum facti. Quoad aliam vero partem de avaritia, mihi non placet, beneque impugnatur

a Navarro, quia ibi nulla est specialis ratio avaritiæ, nec ordinarie solet hic excessus committi ex hoc affectu, sed potius ex affectu nimie commoditatis humanæ, si res pertineat ad corporis gustum, vel commoditatem, vel ex affectu vani honoris, seu curiositatis, ut si pertineat ad ornatum corporis vel cellæ. Dico ergo posse subditum peccare in eo statu juxta hos affectus, attenda materia et modo operandi; item sæpe peccare peccato scandali, respectu superioris, quem inducit ad iniquam licentiam concedendam, vel respectu aliorum fratrum, ac totius religionis, relaxationem introducendo, aut non se conformando in communi observantia suo toti sine legitima causa; potest etiam peccare contra paupertatem, et non peccato proprietatis, sed cujusdem excessus in abundantia rerum, etiam non propriarum, nec appropriatarum (ut sic dicam); quia moderatio etiam in his rebus potest cadere sub votum, et excessus illius non est proprietas, sed potest dici superfluitas. Unde obiter infero, si talis acceptio non ordinetur ad usum aliquem superfluum, et excedentem limitem paupertatis promissæ, quoad hanc moderationem, solam acceptionem non esse contra paupertatem, quantumvis licentia alias sit injusta, ut si res accepta non retineatur a privata persona, sed statim ad alium usum destinetur ex voluntate superioris; unde, stando intra limites acceptionis, revera nunquam est ex hoc capite contra paupertatem. Ad argumentum ergo Navarri negatur minor, scilicet, non posse hic intervenire aliud genus peccati, nisi proprietatis. Ad primam vero probationem jam declarata est multiplex alia malitia, quæ ibi esse potest. Ad secundam negatur consequentia; nam contra votum paupertatis potest intelligi transgressio, et malitia quæ non sit proprietas, ut declaratum est, licet non sit in sola acceptione, nisi prout habet ordinem ad aliquem alium superfluum usum. Ad tertiam, nego subditum in eo casu habere proprium, sine justa licentia, quia non habet proprium, imo est repugnantia conjungere proprium cum licentia, quia licentia excludit proprium, vel non potest dari licentia quæ sit ad habendum, vel recipiendum aliquid ut proprium, quia est contra votum, c. *Cum ad monasterium*, de Statu monachorum. Tunc ergo non habet religiosus proprium sine justa licentia, sed tenet vel recipit aliquid sine justa causa, etiamsi non proprium, ut satis declaratum est.

18. *Dubitatio tertia: an licentia debita suffi-*

ciat. — Relinquitur ergo ex dietis illam tantum acceptionem esse proprietariam, et per se contrariam voto paupertatis, quæ fit sine licentia tacita, vel probabiliter præsumpta, aut expressa superioris, eique sufficienter voluntaria, id est, sine vi, metu aut fraude extorta. Jam vero superest explicandum an sufficiat licentia, seu voluntas superioris debita, quamvis nec tacite nec expresse concessa præsumpta sit, sed potius contraria displicentia superioris sit præsumpta, vel etiam expresse declarata, negando scilicet facultatem petitam, imprudenter, et irrationabiliter, quia supponimus facultatem secundum rectam rationem fuisse debitam. Nam Alphonsus Mendocça, in suis Quodlibetis, primo sentit, facultatem debitam esse sufficientem; ait enim excusari religiosum a culpa mortali, etiamsi contra voluntatem expressam superioris duos argenteos recipiat aut erogat; et non videtur fundari in levitate materiæ, nisi quoad hoc, quod ratione illius voluntas superioris est irrationabilis; sequitur ergo idem esse dicendum, quotiescumque aliunde constiterit, voluntatem superioris esse irrationabilem, etiamsi quantitas materiæ magna sit. Sequitur etiam illud, non tantum peccatum mortale non esse, sed nec veniale; quia (ut ipse ait), quando licentia irrationabiliter negatur, adhuc subditus censetur operari cum licentia rationabiliter præsumpta. Limitat autem hoc, nisi superior prohibeat in virtute sanctæ obedientiæ; nam tunc censet obligare sub mortali, etiam in materia duorum argenteorum.

19. *Assertio negativa.* — *Probat in casu quo præsumitur neganda talis licentia irrationabilis.* — Ego vero, censeo licentiam tantum debitam non sufficere, id enim in antiquis auctoribus non lego, nec videtur mihi rationi vel religioso statui consentaneum. Dico ergo, si probabiliter præsumam superiorem negaturum facultatem, mihi non licere rem accipere, etiamsi irrationabiliter esset negaturus, quia, ut paulo antea dicebam, hoc negativum magis consistit in facto, quam in jure; et ideo si de facto res est involuntaria superiori, votum paupertatis semper obligat, quia nondum est materia illa constituta extra latitudinem ejus. Item illa acceptio non potest fieri nomine superioris, cum nulla voluntas ejus intercedat, nam voluntas debita, nulla voluntas est, quamdiu contraria de facto inest; erit ergo illa acceptio nomine proprio; ergo proprietaria et contra votum. Item si de facto superior consentiat, etiamsi debuisset non consentire,

id satis est ut tollatur proprietas; ergo et e contrario ut servetur æqualitas, si superior de facto nolit, illi repugnare erit proprietas, etiamsi velle debuisset. Quod tandem declaratur exemplo furti; nam, licet dives teneatur pauperi dare eleemosynam in gravi necessitate, si tamen non det, nec præsumatur daturus, etiamsi ab eo petatur, non licet ab eo accipere, quia de facto est simpliciter involuntarius, quamvis velle debuisset, quia per hoc debitum, nec acquiritur jus proprium alteri, nec materia illa constituitur extra objectum furti; ergo similiter in præsentibus; est enim inter hæc proportio in superioribus explicata. Et hinc a fortiori constat, si superior expresse neget facultatem dandi vel recipiendi, quantumvis subditus judicet irrationabiliter negare, non esse licitum illud accipere, sed contra paupertatem agere, si id faciat, quia nomine proprio, et non superioris id recipit; neque habet locum voluntas præsumpta, ubi expressa est in contrarium, quia si præsumptus dissensus non admittit præsumptum consensum, multo magis expressa negatio et prohibitio excludet præsumptam licentiam, quantumvis rationabilem. Ut enim licentia sit præsumpta, non satis est quod secundum rectam rationem sit debita, quia non semper aliquis præsumitur effecturus quod recta ratio postulat, maxime quando ipse expresse declarat se nolle id facere.

20. *Objectio.* — Sed contra: quia in eo casu, præsertim si materia sit parva, abutitur superior potestate quam habet in subditum religiosum, dum vult eum tractare ut servum et mancipium, negando ei debitam facultatem ad honestam et religiosam acceptionem, vel alium usum. Confirmatur, quia si maritus neget uxori licentiam dandi moderatam eleemosynam, et conformem suo statui, potest nihilominus eam dare absque peccato, ut est recepta sententia; ergo similiter, etc. Respondeo imprimis ad objectionem, etiamsi in rebus sacris alterius conditionis sit religiosus quam servus, ejusque subjectio nobilior sit, tamen in materia paupertatis, ex sententia communi Doctorum, vel illi æquiparari, ut late Navar., dicto comment. 2 de Regul., n. 30 et 43, vel certe illum superare in rigore paupertatis, quoad carentiam honorum, et quoad potestatem habendi illa, et quoad carentiam non habendi, et nihilominus hoc non pertinere ad vilem conditionem, quia in servo paupertas coacta est, in religioso voluntaria. Unde ulterius dicitur, quamvis superior neget religioso fa-

cultatem recipiendi, vel dandi aliquid minimum, non propterea tractare illum ut mancipium, quia semper fundatur in paupertate voluntaria; et præterea, licet superior in eo excedat, et imprudenter se gerat, et humano affectu moveatur, hoc non tollit voti obligationem, cum materia semper maneat in eodem statu. Unde ad confirmationem respondetur primo, exemplum esse incertum, quando prohibitio mariti est expressa, et non continet injustitiam, ut videre licet in Sylvestro, verbo *Eleemosyna*, q. 5, vers. 5, et deinde non est simile, quia uxor habet dominium suorum honorum, licet non habeat administrationem, quæ marito commissa est, tamen cum debito modo ac mensura, et ideo non potest privare uxorem usu rerum debito illius statui, neque ipsa se obligavit speciali voto ad carendum omni usu proprio suarum rerum; religiosus autem ex vi status non habet, nec habere potest aliquem usum proprium, imo per proprium votum illum abdicavit, et ideo nunquam illa facultas est ita sibi ex justitia debita, ut, si negetur, possit ipse sua auctoritate talem usum vel acceptionem usurpare.

21. Sed dicit tandem aliquis votum ipsum paupertatis non solum includere habitudinem ad licentiam datam, vel præsumptam, sed addendum etiam esse, vel debitam secundum rectam rationem, quia non obligatur quis nisi ad paupertatem rationi consentaneam, sicut non obligatur nisi ad obedientiam rationabilem. Sed hæc doctrina admittenda non est, quia, ut dixi, est contra communem sententiam Doctorum in re morali et gravi. Nunquam enim dicunt, in materia paupertatis sufficere minorem voluntatem quam præsumptam. Unde ad summum addere possumus, si licentia secundum rectam rationem concedenda judicetur, et nihil aliud obstat, id satis esse ut sit etiam præsumpta rationabiliter, quia præsumendum est superiorem facturum quod secundum rectam rationem debet. At vero si alias constet superiorem nolle, jam cessat præsumptio, et consequenter cessat illa voluntas, quæ ad minimum ab auctoribus requiritur, qui præterea solum excipiunt casum extremæ necessitatis proximi, ut constat ex materia de eleemosyna, ubi auctores dicunt in extrema necessitate posse, vel etiam debere religiosum facere eleemosynam, etiam prohibente superiore, ut notat glossa in c. *Non dicatis*, 12, q. 1. In casu autem minoris necessitatis hoc ei non conceditur, ut ex eadem glossa colligitur, quia exceptio firmat

regulam in contrarium; et expresse etiam notantur Angelus, et Sylvest., verb. *Eleemosyna*; et Archidiaconus, in d. c. *Non dicatis*; Abbas, et Antonius de Butreo, in c. *Si quis*, Extra de furtis; Hostiens. in Summa, tit. de Pœnit. et remis., circa finem, ante specialem titulum de Remissionibus, § *Quid de facientibus eleemosynam*; imo videtur expressa sententia D. Thomæ 2. 2, q. 32, art. 8, ad primum; ergo extra casum extremæ necessitatis nunquam sufficit petita licentia, et non obtenta, quantumvis debita dicatur.

22. *Prohibitio superioris dupliciter dici potest irrationabilis.* — Unde dupliciter potest dici prohibitio superioris irrationabilis. Uno modo contrarie (ut sic dicam), alio modo private tantum. *Contrarie* appello, quando prohibet id quod subditus non potest omittē nisi transgrediendo præceptum charitatis, ut est in dicto casu de extrema necessitate. Et in eo sensu dici potest, religiosum non se obligasse per votum ad irrationabilem paupertatem, quanquam in eo casu accipere aliquid ad subveniendum proximo extreme indigenti non est usus proprietarius, sed potius communis, quia in illo casu omnia sunt communia. Sub hoc tamen membro comprehendo omnem casum in quo religiosus ex pietate, vel justitia (si tamen id accidere potest, de quo supra dictum est) tenetur subvenire parenti indigenti, vel debitori, non obstante prohibitione superioris; tunc enim carentia talis usus non censetur comprehensa in voto paupertatis, tum quia esset illicita; tum etiam quia potius est veluti restitutio aut solutio rei alienæ, quam usus domini. *Private* autem voco prohibitionem irrationabilem, quando superior quidem abutitur sua potestate, et contra charitatem, vel contra justitiam distributivam, aut similem virtutem agit, negando licentiam; nihilominus tamen respectu subditi nihil contra rectam rationem sequitur in actionibus vel omissionibus ejus, etiamsi rigorem paupertatis juxta voluntatem Prælati observet; et tunc nullo modo possumus dare licentiam subdito ad agendum præter votum, nec possumus ita interpretari materiam voti paupertatis; cederet enim in magnam perniciem religionis; facile enim subditus judicabit, Prælatum sibi facere injuriam, et irrationabiliter facultatem negare. Item illa interpretatio voti est contra absolutam formam ejus, et nulla auctoritate, vel ratione fundatur, quia illa paupertas, seu actus ejus in subdito non est irrationabilis, sed honesta; imo

tanto est perfectior, cæteris paribus, quanto superior sine justa causa licentiam negat; ergo comprehenditur sub absoluto voto paupertatis. Tandem exemplo de obedientia hoc confirmo; quando enim obedientia ita est irrationabilis, ut a subdito sine peccato impleri non possit, tunc non obligat; at vero si solum ex parte superioris sit contra prudentiam, a subdito autem possit sine peccato fieri, tunc illa materia est obedientiæ, ut infra videbitur ex communi sententia Patrum; ergo similiter in paupertate.

23. *Infertur ex tradita doctrina, ad quamcumque quantitatem esse licentiam necessariam.* — Quapropter non videtur mihi consequenter loqui dictus auctor, dum ait non peccare mortaliter religiosum contra paupertatem, expendendo duos argenteos contra voluntatem superioris, qui facultatem negavit; peccare autem mortaliter, si id faciat contra præceptum superioris id prohibentis in virtute obedientiæ: nam si facultas illa irrationabiliter negatur, et ita excusatur peccatum mortale contra paupertatem, ut ipse ait, etiam præceptum illud erit irrationabiliter impositum; ergo hoc etiam satis erit ut excusetur peccatum mortale contra obedientiam; eadem enim est ratio; maxime quia si illa materia supponitur esse parva respectu paupertatis, cur non erit etiam parva respectu obedientiæ, per se loquendo? Ex quo etiam infero, in præsentī puncto, ad formalem doctrinam traditam nihil referre, quod materia acceptionis vel largitionis, de qua agitur, sit magna vel parva; nam in utraque procedit, servata proportione, id est, intra gradum culpæ, ad quem materiæ quantitas sufficiet. Nam si supponatur materia duorum argenteorum esse parva in materia paupertatis, tunc de illa disponere invito superiore, qui facultatem negavit, erit quidem venialis culpa, non propter irrationabilem voluntatem superioris, sed propter materiæ parvitatem. Nam etiam in parva materia necessaria est licentia superioris, vel data, vel præsumpta, ut probant omnia dicta, nam illa etiam est aliquis materia voti. Adde denique, quamvis illa materia sit parva, non propterea statim judicari posse superiorem irrationabiliter agere negando facultatem, nam propter alios fines, vel religioni convenientes, vel perfectioni subditi, potest sæpius prudenter id facere.

24. *Quæ materiæ quantitas sit necessaria ad peccatum mortale.* — Statim vero occurrit dubitandum quænam materiæ quantitas censenda sit parva, vel magna, ut illam accipere

sine licentia superioris, etiam præsumpta, sit peccatum mortale vel veniale. Sed hoc punctum supra, c. 6 hujus libri, late tractavi, circa votum simplex paupertatis, ubi primum ostendimus contra Antoninum et Gersonem, non omnem materiam minimam sufficere ad peccatum mortale; deinde fuse inquisivimus regulam aliquam ad definiendam materiam, quæ in hac transgressione sufficiat ad peccatum mortale, eamque, ut potuimus, tradidimus, et quomodo ad votum etiam religiosorum sit applicanda, declaravimus.

25. *Dubitatio prima, an accipere rem ad publicum et communem usum, sit peccatum grave.* — Quapropter hic solum occurrit huic dubio conjungere aliud, an, scilicet, supposita ex parte materiæ sufficienti quantitate ad peccatum mortale, si dominium ejus usurparetur, eadem sufficiat ut sit peccatum mortale accipere illam, sine licentia superioris, quando non accipitur, ut habeatur tanquam propria, neque ut occulte et quasi furtive possideatur, vel extra religionem expendatur; sed solum religioni incorporetur, et publicus ac communis usus illius habeatur, cum proposito relinquendi illum, quando superiori visum fuerit. Videtur enim tunc tale peccatum non esse peccatum mortale, nam, licet materia ejus remota sit res gravis, proxima videtur esse levis; hæc enim duo separabilia sunt. Quod declaro in materia furti; nam decem aurei materia satis gravis est ad furtum, et nihilominus accipere illa, non simpliciter, sed mutuo, ad breve tempus, cum proposito reddendi, et sine morali periculo alterius nocenti, non videtur esse peccatum mortale, quia talis actio circa totam illam quantitatem, moraliter loquendo, est levis injuria, quæ est materia proxima, seu actus exterior injustitiæ, a quo sumi debet gravitas culpæ, quæ est in voluntate faciendi talem actum. Ita ergo in præsentī gravitas culpæ, quæ formaliter est in voluntate accipiendi aliquid, ex gravitate ipsius acceptionis sumenda est. Gravitas autem acceptionis non est ex sola quantitate rei acceptæ; sed ex inordinatione intrinseca ipsius acceptionis sumenda videtur, id est, ex appropriatione, quæ per talem acceptionem fit. At vero quando acceptio fit prædicto modo, et cum intentione explicata, videtur esse minima appropriatio, quia solum est in exercitio talis actus accipiendi quasi in fieri, ut sic dicam, non tamen in termino ejus, neque in re accepta, nimirum, quia acceptio fit sine licentia, res vero accepta nullo modo usur-

patur, nec tenetur tanquam propria; ergo.

26. In contrarium autem est, quia hic actus revera est proprietatis et domini; ergo si fiat circa magnam quantitatem, est peccatum mortale. Antecedens patet, quia non fit nomine alieno, sed proprio, cum non fiat ex aliqua licentia, vel voluntate superioris, expressa aut tacita, ut in casu supponitur. Consequentia vero probatur, quia ille actus ex genere suo est peccatum mortale, cum sit contra votum; ergo si in particulari versatur circa magnam quantitatem, erit etiam in individuo peccatum mortale. Patet consequentia, quia in actibus, qui ex genere suo sunt peccata mortalia, regula generalis, et communiter recepta ad judicandum etiam in particulari essetalia, est quantitas materiæ. Nec satis est respondere, actionem illam non esse gravem, etiamsi in magna quantitate versetur, tum quia sequitur, accipere etiam mille aureos, vel res tanti valoris, verbi gratia, libros, imagines, et similia ad communem usum sine ulla licentia, non esse peccatum mortale, quod absurdissimum videtur, et in magnum dispendium disciplinæ religiosæ; tum etiam quia accipere rem aliquam, et incorporare illam religioni, non est actus parvi momenti, imo est usurpatio potestatis propriæ superioris, et licet materialiter, ut sic dicam, videatur esse utile religioni, tamen moraliter potest esse valide nocivum.

27. Ad hanc difficultatem aliqui sub distinctione respondent: aut enim religiosus accipit rem ut ea utatur sine alio superioris consensu, vel ut ad communem usum illam deputet. In priori casu censetur esse peccatum mortale, si quantitas sit ex se sufficiens ad peccatum mortale proprietatis, quia ille actus proprietarius est, quantum esse potest, quia includit acceptionem, retentionem et usum sine licentia superioris; ergo ex parte actionis habet omnem rationem proprietatis, quam habere potest. In posteriori autem casu, non censetur religiosus aliquid accipiendo esse proprietarius, dummodo statim sine mora notabili rem tradat communi usui, nam si sit in mora voluntaria, incidet in proprietatem, rem occulte apud se detinendo, et quasi nomine proprio illam possidendo. Seclusa vero hac mora, licet illa acceptio indebito modo fieret, ex defectu obedientiæ, non tamen videtur proprietaria, cum statim res communitati tradatur.

28. Hæc vero sententia quoad priorem partem videtur nimis rigorosa, quoad posteriorem